

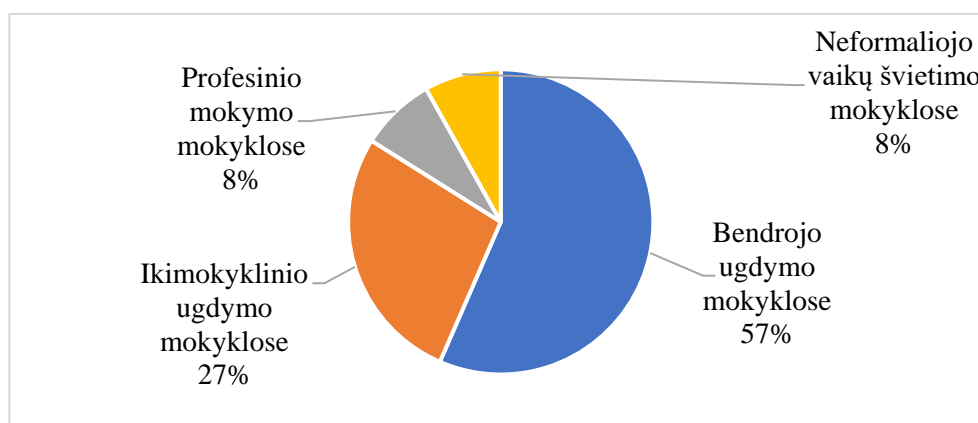
Šiaulių miesto savivaldybė

Šiaulių m. savivaldybės pedagoginių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimą vykdo Šiaulių miesto savivaldybės švietimo centras (toliau – Centras)¹.

2021–2022 m. m. Šiaulių m. savivaldybėje dirbo 2 632 pedagoginiai darbuotojai, iš jų 1 488 (57 proc.) – bendrojo ugdymo, 721 (27 proc.) – ikimokyklinio ugdymo, 209 (8 proc.) – profesinio mokymo, 214 (8 proc.) – neformaliojo vaikų švietimo įstaigose (žr. 1 pav.). Pastaruosius keletą metų bendras savivaldybės pedagoginių darbuotojų skaičius išlieka pastovus, tik pastebimas nedidelis mokytojų, dirbančių ikimokyklinio ugdymo (3 proc.) ir neformaliojo vaikų švietimo (7 proc.) įstaigose, mažėjimas.

1 pav. Daugiausia pedagoginių darbuotojų dirbo bendrojo ugdymo įstaigose

Pedagoginių darbuotojų skaičiaus pasiskirstymas pagal mokyklų tipus (procentais)



2022 m. Centras vykdė 92 ilgalaikes (ne mažiau kaip 40 val. trukmės) pedagogų kvalifikacijos tobulinimo (toliau – PKT) programas (toliau – Programos) pagal Valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų 2020–2022 metų kvalifikacijos tobulinimo prioritetus. Jose dalyvavo 9 966 pedagoginiai darbuotojai (žr. 1 lentelę).

Palyginti su 2021 m., matyti, kad savivaldybėje 2022 m. vykdyta beveik tris kartus daugiau Programų. Kaip ir praeitais metais, 2022 m. daugiausia Programų vykdyta pagal prioritetą *Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį*, kiek didesnis dėmesys nei pernai skirtas kryptiai *Skaitymo gebėjimų ugdymas visose ugdymo srityse*. Daugiau Programų vykdyta ir daugiau dalyvių pritraukta pagal prioritetą *Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas* kryptis, ypač pagal kryptį *Lyderystės ugdymui ir mokymuisi stiprinimas*. Aktualios pagal dalyvių skaičių išliko ir prioritetą *Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas* atliepančios Programos.

¹ Prieiga internete <https://svcentras.lt>.

1 lentelė. Daugiausia Programų vyko pagal prioritetą *Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį*

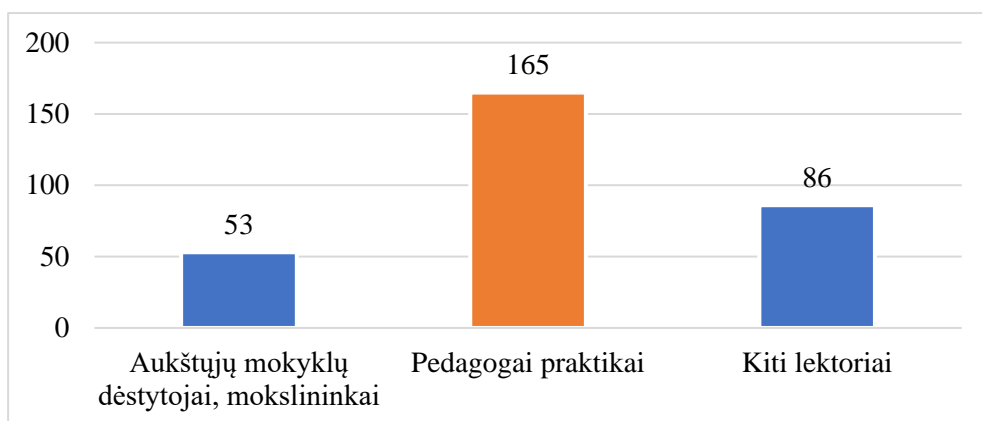
Vykdytų Programų ir dalyvių pasiskirstymas pagal prioritetus

Prioritetas / prioriteto kryptys	Vykdytų Programų skaičius	Vykdytų Programų dalyvių skaičius
Kompetencijų tobulinimas įgyvendinant šiuolaikinį ugdymo / mokymo turinį	48	4 735
Skaitmeninio raštingumo tobulinimas	23	2 765
I mokymąsi orientuotos vertinimo kultūros auginimas	19	1 432
Skaitymo gebėjimų ugdymas visose ugdymo srityse	6	538
Kompetencijų, reikalingų veiksmingai ugdyti skirtingų ugdymosi poreikių turinčius mokinius, tobulinimas	19	2 621
Mokinio skirtubių suvokimas, atpažinimas ir panaudojimas siekiant jo pažangos	12	1 917
Bendradarbiavimo gebėjimų, reikalingų ugdyti ir teikti reikalingą švietimo pagalbą ir paslaugas, tobulinimas	7	704
Vadovavimo ir lyderystės ugdymo / mokymo procesui ir švietimo įstaigai kompetencijų tobulinimas	25	2 610
Lyderystės ugdymui ir mokymuisi stiprinimas	14	1 361
Gebėjimų priimti sprendimus, grįstus duomenimis, stiprinimas	3	604
Mokyklos bendruomenės telkimas įgyvendinant įtraukties principą švietime	8	645
Iš viso:	92	9 966

Miesto pedagoginiai darbuotojai, dalyvavę įgyvendinant Programas ir plėtoję savo profesines kompetencijas, turėjo galimybę mokytis kartu su pedagogais praktikais, mokslininkais ir kitais lektoriais. Duomenys rodo, kad 2022 m. daugiau kaip 52 proc. (165 asmenys) lektorių buvo kviestiniai pedagogai praktikai.

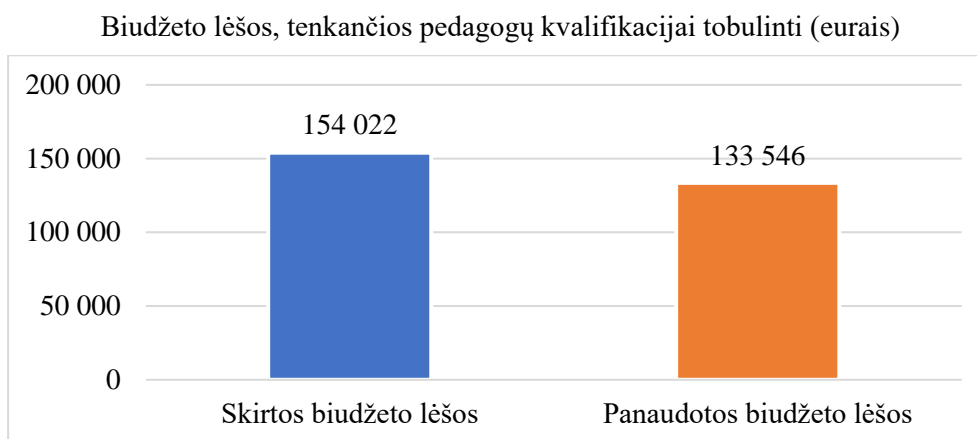
2 pav. Prioritetines kvalifikacijos tobulinimo Programas dažniausiai įgyvendino pedagogai praktikai

Prioritetines kvalifikacijos tobulinimo Programas įgyvendinę (vykdę) lektoriai



Pedagoginių darbuotojų kvalifikacijai tobulinti savivaldybėje 2022 m. panaudota didžioji dalis PKT skirtų lėšų (žr. 3 pav.). 2022 m. lėšų PKT skirta 6 tūkst. daugiau nei 2021 m. ir panaudota jų daugiau nei 2021 m. (78 proc.).

3 pav. Iš skirtų biudžeto lėšų mokytojų ir kitų ugdymo procese dalyvaujančių asmenų kvalifikacijai tobulinti panaudota 87 proc.



Kvalifikacijos tobulinimo galimybių užtikrinimas savivaldybėje

(Remiantis Centro veiklos išorinio vertinimo išvadamis ir interneto svetainės puslapių apžvalga)

PKT informacija lengvai pasiekama – viešinama Centro interneto svetainėje (artimiausi renginiai matomi renginių kalendoriuje), registracijos į renginius sistemoje *Semiplius*, socialinio tinklo *Facebook* paskyroje. Mokykloms el. paštu siunčiami mėnesio renginių planai, siūlomų Programų sąrašai, kvietimai į konkrečius kvalifikacijos tobulinimo renginius. Renginių laikas ir vieta parenkami, atsižvelgiant į mokytojų poreikius ir darbo grafiką, dažniausiai nuo 13 val. ar per mokinių atostogas. Konsultacinė pagalba dėl PKT pasirinkimo teikiama kontaktiniuose, nuotoliniuose susitikimuose, el. paštu ir telefonu.

Centro svetainėje skelbiamas kiekvieno mėnesio renginių planas, 2022 m. renginių archyvas. Prioritetinės 2023–2025 m. kvalifikacijos tobulinimo sritys skelbiamos virš renginių plano. Pačiame plane šalia kiekvieno renginio (ilgalaikės programos, konferencijos, edukacinio susitikimo, gerosios patirties renginio, metodinės dienos ir kt.) yra žymimas prioritetinės srities numeris. Renginių pasiūla labai įvairi, be jau minėtų, dar vyksta Šiaulių miesto metodinių būrelių susirinkimai, skelbiami jų veiklos planai. Nemažai organizuojamų renginių yra susiję su ugdymo turinio atnaujinimu (toliau – UTA). Atskiroms mokykloms organizuojami seminarai „Susitarimai ir veikimas kartu rengiantis dirbti pagal atnaujintas bendrojo ugdymo programas“, konferencija „Kompetencijomis grįstas ugdymas atnaujintų ugdymo programų kontekste“, seminarai atskirų dalykų mokytojams apie pagrindinius atnaujintų bendrųjų programų pokyčius.

Centro svetainėje atskirai pateiktas akredituotų programų sąrašas pagal metus (pavadinimas, valandų skaičius, kokias prioritetinei sričiai programa priskirta).

Centras teikia konsultacijas PKT, Programų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo renginių organizavimo klausimais; mokyklų pavaduotojus ir metodinių būrelių narius konsultuoja dėl veiklų planavimo ir metodinių renginių įgyvendinimo. Karjeros specialistai ir socialiniai partneriai konsultuojami pilietinės veiklos, profesinio veiklinimo, socialinių kompetencijų ugdymo klausimais, taip pat dėl UTA įgyvendinimo, dalykinių konkursų ir olimpiadų organizavimo. Teikiamos konsultacijos švietimo įstaigų specialistams (administratoriams, sekretoriams, buhalteriams, apskaitininkams ir kt.), kultūros, sporto, socialinių paslaugų biudžetinių įstaigų vadovams ir kitiems administravimo specialistams; maitinimo specialistai konsultuojami vaikų maitinimo organizavimo miesto ugdymo įstaigose klausimais; teikiamos konsultacijos dėl ugdymo įstaigų veiklos organizavimo, civilinės, darbo teisės ir viešųjų pirkimų klausimais. Ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio ugdymo, pavaduotojų metodinių būrelių nariai konsultuojami dėl veiklų planavimo, metodinių renginių įgyvendinimo ir pan.

Savivaldybėje parengta 17 vadovų mentorių, apie kiekvieną iš jų pateikta trumpa informacija Centro svetainėje. Vadovavimo mentorystei skirta atskira rubrika svetainėje, ten įkelti ir visi mentorystę reglamentuojantys dokumentai. 2023 m. Centre vyko švietimo įstaigų vadovų

mentorių ir konsultuojamų vadovų susitikimas, kuriame mentoriais tapę švietimo įstaigų direktoriai kartu su konsultuojamais direktoriais aptarė planuojamas veiklas ir nusimatė siektinus tikslus.

Centre vyksta metodinės dienos, praktinės nacionalinės ir tarptautinės konferencijos, skirtos pasidalyti sėkmingais, inovatyviais mokymo(si) metodais, taikomais įvairių dalykų pamokose, interaktyviųjų metodų taikymo pamokose patirtims aptarti, mokytojų profesinei kompetencijai tobulinti, mokytojų pasirengimui įgyvendinti UTA stiprinti – tiek visiems mokytojams kartu, tiek ir pagal dalykus ar jų grupes.

Remiantis 2022 m. kovo 15 d. Šiaulių miesto savivaldybės švietimo centro veiklos išorinio vertinimo išvadomis ir 2023 m. Centro svetainės peržiūra, matyti, kad kvalifikacijos tobulinimo renginiai organizuojami, atsižvelgiant į ŠMSM iškeltus PKT prioritetus, mokinių nacionalinių patikrinimų ir brandos egzaminų analizės, mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo ir įsivertinimo išvadas, metodinių būrelių veiklos prioritetus. Išvadose minima, kad planuojant PKT su kiekviena ugdymo įstaiga aptariamos prioritetinės kvalifikacijos tobulinimo sritys, kartu su mokyklų vadovais rengiamos PKT Programos. PKT renginiai pasižymi temų įvairove: kūrybingumo ugdymas, emocinio intelekto ugdymas, mokymosi motyvacijos gerinimas ir ugdymo kokybės plėtojimas, IT naudojimas ugdymo procese, skaitymo įgūdžių lavinimas, etnokultūrinis ugdymas, sveikos gyvensenos ugdymas, ugdymas karjerai, klasės auklėtojo veiklos organizavimas, inovacijų diegimas ugdymo procese, gabių vaikų ugdymas ir kt. Dėl konkretaus lektoriaus pakvietimo dažniausiai nusprendžiama, atsižvelgiant į siūlomą seminaro tematiką, lektoriaus kompetenciją, klientų pageidavimus, rekomendacijas, lektoriaus gebėjimą perteikti naujas žinias. Centras turi tinkamas patalpas, nuotolinio mokymosi infrastruktūrą, kitą techninę įrangą. Iki 2023 m. buvo stokojama renginių, kurie skatintų analizuoti atskirų mokomųjų dalykų dėstymo problemas, pedagogines ir metodines naujoves, mokytojų sukurtų metodinių priemonių naudojimo praktiką. Dabar matyti, kad tai aktyviai vykdoma.

Centre teikiamos konsultacijos profesinio orientavimo, socialinės ir pilietinės veiklos, savanorystės, olimpiadų, konkursų organizavimo, vertinimo, užduočių rengimo, projektų, PKT Programų rengimo ir ekspertavimo, neformaliojo suaugusiųjų švietimo, PKT renginių organizavimo ir metodinių būrelių veiklos organizavimo klausimais. Konsultacijos vyksta klientų pageidaujama laiku ir forma. Vyksta konsultavimas interneto skaitykloje: lankytojus konsultuoja Centro metodininkai, arba lankytojai padeda vieni kitiems per kvalifikacijos tobulinimo renginius. Centro metodininkai teikia konsultacijas metodinių būrelių pirmininkams.

Centro svetainėje skelbiama prieiga prie socialinių kompetencijų ugdymo duomenų bazės <https://sku.siauliai.lt/>, kurioje vartotojams pateikiama prieinama informacija apie siūlomas ir vykdomas socialinių, pilietinių kompetencijų ugdymo veiklas, profesinį įveiklinimą, skelbiama metodinė profesinio orientavimo ir karjeros konsultavimo medžiaga. Mokinių socialinių kompetencijų ugdymo (toliau – SKU) modelis skirtas visoms įvairių tipų bendrojo ugdymo mokykloms, siekiančioms užtikrinti visuminį mokinių ugdymą.

SKU sistema unikali tuo, kad įtraukia į ugdymo procesą tiesiogiai su ugdymu nesusijusias įmones, įstaigas, organizacijas, skatina socialinę atsakomybę, telkia ne tik mokyklos, bet ir vietos bendruomenes, kitas suinteresuotąsias šalis. SKU sistema skirta nuosekliam mokinių socialinių, lyderystės kompetencijų ugdymui, profesiniam veiklinimui, skatina kūrybingumą, altruizmą, savanorystę. Svetainėje yra atskira duomenų bazė mokiniams registruotis į konkursus, olimpiadas ir pan.

Centras organizuoja keitimąsi gerąja patirtimi, yra sukauptas edukacinės patirties bankas. Dalijamasi gerąja patirtimi įvairiose srityse: mokymo(si) inovacijų, STEAM, skaitmeninių kompetencijų ugdymo, IKT įrankių naudojimo, įtraukiojo ugdymo, kūrybingumo ugdymo, gabių vaikų ugdymo, specialiųjų poreikių vaikų ugdymo naujovių, pagalbos vaikui organizavimo, ugdymo turinio individualizavimo, meninės raiškos ugdymo, mokymosi motyvacijos stiprinimo, etnokultūros, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo, bendruomenių įtraukimo ir pan.

Centras nuolat ieško ir skatina patyrusius miesto ir šalies pedagogus pristatyti savo sėkmingą patirtį kolegoms; koordinuoja 32 metodinių būrelių veiklą; dalyvauja ir pats vykdo įvairius projektus. Plėtojamas tarptautiškumas, partnerystės tinklai.

Remiantis Centro veiklos duomenimis, atsispindinčiais interneto svetainės puslapiuose, ir Centro veiklos išorinio vertinimo išvadamis, matyti, kad siekiama sudaryti galimybes ugdyti pedagoginių darbuotojų bendrąsias ir profesines kompetencijas.

PKT poveikis ugdymo kokybei

Savivaldybės ir Centro duomenimis, pagal Šiaulių m. savivaldybės valdančiosios koalicijos 2019–2023 m. veiklos programą, Centras kasmet teikia ataskaitą apie miesto ugdymo įstaigų pedagogų, tobulinusių informacinių technologijų ir socialines kompetencijas, dinamiką (2020 m. šias kompetencijas tobulino 98 proc., 2021 m. ir 2022 m. – 99 proc. miesto pedagogų). Rengiant Šiaulių miesto savivaldybės švietimo pažangos ataskaitą, kiekvienos ugdymo įstaigos mokinių pažangos ataskaitas ir PKT stebėsenos ataskaitą, savivaldybės mastu analizuojama pedagogų kvalifikacijai tobulinti skirtų lėšų panaudojimo, pedagogų, dalyvavusių kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, ir moksleivių padarytos pažangos pagal dalykų grupes dinamika.

Pastebimas PKT poveikis mokinių pasiekimams ir pažangai. Analizuojant PKT poveikį moksleivių pasiekimams, pastebimas nedidelis mokymo lėšų, skirtų kvalifikacijai tobulinti, mažėjimas (2019 m. – 73 Eur, 2020 m. – 63 Eur, 2021 m. – 66 Eur, 2022 m. – 65 Eur vienam mokytojui), tačiau 2022 m. Nacionalinė švietimo agentūra pasiūlė itin daug valstybės finansuojamų PKT renginių, juose dalyvavo gausus būrys miesto pedagogų, todėl bendras Šiaulių m. pedagogų dalyvavimas PKT renginiuose išlieka gana didelis ir siekia 96,5 proc. Palyginti su 2022 m., Šiaulių mieste ir visoje Lietuvoje ketvirtokų nacionalinio mokinių pasiekimų patikrinimo (toliau – NMPP) matematikos rezultatai keliais procentais sumažėjo, o skaitymo rezultatai – dešimčia procentų padidėjo. Aštuntokų NMPP matematikos ir skaitymo rezultatai – gerėja. Lietuvių kalbos ir literatūros, biologijos, informacinių technologijų ir matematikos valstybinių brandos egzaminų rezultatai gerėja, o bendras aukščiausių įvertinimų skaičius augo. Šiais duomenimis tiesioginės pedagogų dalyvavimo PKT renginiuose koreliacijos su mokinių pažangos rodikliais negalime pagrįsti, kadangi mokinių pažangą bei asmenybės ūgtį veikia ir kiti, kompleksiniai socialiniai veiksniai. Įgyvendinant „Tūkstantmečio mokyklų“ programą, numatoma stiprinti PKT poveikio mokinių pažangai stebėseną, kurti darbo grupę ir pasitelkti šios srities specialistus, taip pat taikyti sudėtingesnius statistinius modelius.

Kryptingai, pagal šalies ir rajono pedagogų kvalifikacijos tobulinimo prioritetus ir mokyklų poreikį vykdomas pedagogų kvalifikacijos tobulinimas daro **poveikį ir savivaldybės mokyklų, kaip organizacijų, pažangai.** 2022 m. organizuojant PKT renginius, didelis dėmesys buvo skiriamas ugdymo turinio atnaujinimui ir kokybės vadybos sistemos diegimui. Pastebima, kad miesto ugdymo įstaigos tapo atviresnės ir aktyviai įsitraukė į gerosios patirties sklaidą – rengė pranešimus ir pristatė savo patirtį konferencijose, dalijosi pasiekimais, organizuodamos stažuotes, atviras veiklas savo ugdymo įstaigose. Diegdamos kokybės vadybos sistemą, ugdymo įstaigos įsivertino savo stipriąsias puses, atvirai dalijosi pastebėjimais, aktyviai dalyvavo vadovų mentorystės programoje.

Rekomendacijos

Atsižvelgiant į pateiktus duomenis, *siūloma*:

- savivaldybės lygmeniu *skirti* dėmesio gilesnei analizei, ar mokymosi patirtis ir dalyvaujant PKT programose pedagogų išplėtos kompetencijos perkeliamos į praktiką;
- glaudžiau *bendradarbiaujant* su savivaldybės mokyklomis, įtraukiant vadovus, metodinius būrelius ir (ar) kitus bendruomenės narius, *stiprinti* PKT renginiuose dalyvavusių pedagogų motyvaciją taikyti mokymosi patirtį;
- *dalytis* vadovų mentorystės programos vykdymo patirtimi su kolegomis iš kitų savivaldybių.